Krødsherad kommune

Arkivsak: 2026/1091
Saksbehandler: Ole Erik Skotterud Rasmussen

SAKSFRAMLEGG

Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

Utvalgssak	Utvalg	Møtedato
	Formannskapet	03.12.2026
	Kommunestyre	17.12.2026

Kommunedirektørens innstilling:

Kommunedirektøren anbefaler formannskapet å gi følgende innstilling til kommunestyret:

1. Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, inkludert årsbudsjett og økonomiplan, vedtas i samsvar med forskriftsmessige oversikter i kommunedirektørens forslag til Økonomi- og handlingsplan 2027-2030, herunder:
    a) Hovedoversikt drift slik den kommer frem av Bevilgningsoversikt drift etter §5-4 første ledd
    b) Netto driftsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av Bevilgning drift etter §5-4 andre ledd
    c) Hovedoversikt investering slik den kommer frem av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 første ledd
    d) Investeringsbudsjett per virksomhetsområde slik det kommer frem av Bevilgningsoversikt investering etter §5-5 andre ledd
2. Handlingsplanen beskrevet i dette dokument legges til grunn i det videre arbeidet i kommunen.
3. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal det skrives ut eiendomsskatt på alle faste eiendommer i hele kommunen. Det stadfestes med hjemmel i eiendomsskatteloven at tidligere vedtak om utskriving av eiendomsskatt på alle faste eiendommer også skal gjelde for 2027. Den generelle skattesatsen som skal gjelde for de skattepliktige eiendommer settes til 3 promille. I medhold av eiendomsskatteloven §§ 10 og 12 bokstav a differensieres satsene ved at den skattesats som skal gjelde for bolig- og fritidseiendommer settes til 2 promille med et bunnfradrag på 200 000 kroner.
4. Kommunedirektøren delegeres fullmakt til gjennomføring av vedtatte investeringsprosjekt for 2026, herunder:
    a) Lån til finansiering av investeringer, inntil 66,647 mill. kroner.
    b) Avdragstid vurderes slik at krav om minimumsavdrag oppfylles. Kommunedirektøren gis fullmakt til å velge finansieringskilde og akseptere øvrige lånevilkår.
5. Kommunedirektøren gis fullmakt til å ta opp lån på inntil 5,000 mill. kroner i Husbanken til Startlån.
6. Kommunedirektøren delegeres fullmakt til å gjennomføre budsjettreguleringer knyttet til fordeling av lønnsoppgjør og sosiale utgifter 2027.
7. Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger for 2027, vedtas i tråd med “Gebyrliste”.
    a) Gebyrer, avgifter og brukerbetalinger fastsettes ut i fra de til enhver tid gjeldende lover, forskrifter og retningslinjer.

b) Nye gebyrer, avgifter og brukerbetalinger gjøres gjeldende fra 1. januar 2026 dersom ikke annet er fastsatt.

8. Driftstilskudd til Krødsherad kirkelige fellesråd for 2027 settes til 3 511 000 kroner.
9. Fordeling av tilskudd 2027 vedtas i tråd med tilskuddslisten vedlagt i økonomi- og handlingsplan 2027-2030.

Begrunnelse:

Kommunelovens §§ 14-1 og 14-2 beskriver kommunestyrets plikter i forbindelse med økonomiplaner og økonomistyring. Kommunestyret skal en gang i året vedta budsjett for kommende driftsår. Budsjettet er bindende for organisasjonens arbeid i budsjettåret. Det skal også vedtas en økonomi- og handlingsplan som skal omfatte neste fireårsperiode. Handlingsplanen skal synliggjøre økonomiske konsekvenser de etterfølgende år av tiltak i årsbudsjettet og gi uttrykk for kommunens mål og strategier basert på kommuneplanens langsiktige deler. Kommunedirektøren har ansvar for å fremme forslag til årsbudsjett, økonomi- og handlingsplan.

Det er kommunestyret selv som vedtar økonomi- og handlingsplan, og vedtaket skal fattes innen utgangen av året før det aktuelle budsjettåret.

Saksopplysninger:

Bakgrunn
Kommunedirektørens fullstendige forslag til Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 finnes på kommunens hjemmesider (https://www.krodsherad.kommune.no/) eller gå direkte til dokumentet på denne lenken: Økonomi- og handlingsplan 2027-2030

Grunnlaget for kommunedirektørens arbeid med budsjett og handlingsplan er gjeldende kommuneplan, Økonomi- og handlingsplan 2026-2029, Langsiktig drifts- og investeringsplan (LDIP) 2025-2044, workshop budsjett og enkeltvedtak i kommunestyret, tertialrapporter gjennom året og sentrale føringer fra statsbudsjettet.

Kommunedirektøren presenterte sitt forslag i formannskapsmøte 29.10.16. Formannskapet sendte forslaget til offentlig til offentlig høring frem til 12. november. Det er innkommet 6 høringsinnspill som vedlegges saksfremmlegget. Endelig behandling i formannskapet blir 03. desember med innstilling til kommunestyret. Kommunestyret behandler sak om Økonomi- og handlingsplan 2027-2030 i sitt møte 17. desember.

Det foreslås endringer i kommunens gebyrliste for kommunale tjenester. Gebyrlisten vedtas som en del av budsjett 2027.

Befolkningsutvikling
SSB - prognosen som er basert på middels nasjonal vekst viser at folketallet i Krødsherad kommune kan forventes å øke fra 2276 personer til 2339 ved årsskiftet 2035/36. Den overordnede strategien til kommunen bør være å få økt befolkningsvekst ved at flere velger å flytte til Krødsherad. For å være en attraktiv bokommune er det viktig å ha gode og moderne tilbud til innbyggerne, herunder gode kommunale tjenester, attraktive tettsteder og et variert næringsliv med mulighet for arbeid.

Økonomiske forhold
Balanse i økonomien er en viktig forutsetning for et godt tjenestetilbud over tid. Det bør også være en målsetting om å bygge opp fondsreserver for å møte fremtidige behov og variasjoner i driften, samt bygge opp egenkapital til investeringer. Årsbudsjettet er en bindende økonomisk plan for hele kommunens tjenesteleveranse. Skjer det endringer i løpet av budsjettåret som får betydning for årets inntekter eller utgifter skal det foretas nødvendige endringer i budsjettet. Endringer som påvirker de økonomiske rammene i sektorene eller de sentrale budsjettpostene skal vedtas av kommunestyret.

Kommunen får i 2027 en realvekst i de frie inntektene som består av skatt og rammetilskudd på 3,5% som er under landsgjennomsnittet (4,9%). Samtidig medfører de tyngre investeringene utgifter som fører til at økningene ikke er tilstrekkelig til at driftsnivået kan opprettholdes og samtidig ivareta målet om et netto driftsresultat på 2 prosent av brutto driftsinntekter. Det er derfor foretatt justeringer innenfor finansutgifter og enkelte omstillingstiltak i sektorene for å redusere ressursbruk i 2027, for å nå en balansert ramme i 2027. For resterende periode 2028 til 2030 er det foreslått tiltak for å øke økonomisk handlefrihet i tråd med anbefalte økonomiske måltall.

Handlingsplanen
Kommuneplanens samfunnsdel er med i grunnlaget for utarbeidelse av budsjett og handlingsplan. Budsjett og handlingsplan skal fordele ressurser og definere tiltak og strategier slik at hovedmålene i samfunnsdelen oppnås på sikt.

Oppdrag har vært en sentral del til å svare på strategiene i tidligere års handlingsplaner og er en del av handlingsplanen for 2027-2030. Det er videre gjort prioritering av tre overordnede satsingsområder basert på de utfordringer som kommunesektoren står ovenfor, sett i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel. Samfunnsdelen fra 2019 er moden for revidering og dette arbeidet vil begynne i løpet av 2027.

Kommunedirektørens vurdering:

De valgene vi gjør i dag skal både sikre gode tjenester på kort sikt, og gjøre Krødsherad bedre rustet for årene som kommer. Derfor må planen ses i sammenheng med utviklingen som ligger foran oss.

Krødsherad er nå i siste delen av en tyngre periode med investeringer og er bygningsmessig godt utrustet til å møte fremtidige behov. Skal kommunen lykkes med å utnytte kapasiteten til det fulle, må kommunen satse på arbeidet med å få flere innbyggere. Befolkningsutviklingen og prognoser viser at vi blir flere, som er en noe mer positiv trend sammenlignet med tidligere analyser. Likevel ser vi at den forventede alderssammensetningen i befolkningen, tilsier at kommunen må fortsette å vri ressursbruken til de områder hvor behovet er størst.

Årsbudsjettet for 2027 er bygget på arbeidet til virksomhetene for å skape et realistisk budsjett, regnskapsutvikling og forventede tjenesteleveranser. Arbeidet viser at behovet til enkelte virksomheter er redusert for neste år. Videre er det gjort analyser knyttet til sentrale budsjettposter som frigjør økonomisk handlingsrom. Dette innebærer at kommunen har rom til å styrke enkeltfunksjoner som i dag er presset, særlig innenfor helse- og omsorgstjenester som er i tråd med den forventede demografiutviklingen i Krødsherad kommune. Dette er i tråd med perspektivmeldingen. Det satses videre på planarbeid som er påstartet i 2026 for å tilrettelegge for vekst og utvikling i kommunen. I

tillegg er kostnader til regulering av Noresund sentrum innarbeidet i budsjettet. Dette i samsvar med kommuneplanens samfunnsdel for å videreutvikle Noresund som kommunesenter og innfallsport til Norefjell.

Kommunedirektørens forslag bygger videre på og utvider de verktøy som er produsert i perioden. Fremfor en rammereduksjon er nå kommunens omstillingstiltak presentert i sluttrapport omstilling innarbeidet i budsjettforslaget, som utvider mulighetene for å omprioritere og finne handlingsrom i budsjettet. Målet er å fortsette arbeidet med tiltakene slik at de holder seg oppdaterte og gjennomførbare, også i fremtiden. Forslaget er implementert med enkelte omstillingstiltak for å følge opp de økonomiske handlingsreglene som kommunestyret har vedtatt. Dette innebærer å gradvis bedre driftsresultatet gjennom perioden og begrense gjeldsveksten utover i perioden 2028-2030.

Interkommunalt samarbeid er avgjørende for å kunne yte gode tjenester til innbyggerne. Det er viktig at vi også tenker omstilling og kostnadseffektivisering i disse arbeidene. Kommunedirektøren vil være en pådriver for at det skjer.

Frivilligheten er sterk og viktig i Krødsherad. Lag og foreninger er viktig for hvordan det er å bo i Krødsherad. Frivilligsentralen fungerer godt og videreutvikles. Gjennom frivilligsentralen kan det gis tilbud utover det som er lovpålagt og styrke kommunens tjenester.

De ansatte er kommunens viktigste ressurs. Godt omdømme og godt arbeidsmiljø er viktig for videre rekruttering. Dette er en viktig jobb som fortsettes i planperioden.

Budsjettarbeidet handler alltid om prioritering i en rekke av mange godt begrunnede formål. Kommunedirektørens forslag til økonomi- og handlingsplan 2027-2030 gjør et tydelig valgt på å styrke helse- og omsorgstjenesten, fremme attraktivitet og livskvalitet gjennom hele livsløpet. Samtidig som er det fokus på å fortsette videre omstillingsarbeid som følge av endring i behov og for å sikre den økonomiske bæreevnen i tiden som kommer. Jeg mener dette gir et godt utgangspunkt for kommunestyrets videre behandling og de politiske prioriteringene som nå skal gjøres.